

En mere dækkende trosbekendelse

Af Georg Klinting

Når folkekirken skal bruge en trosbekendelse, er det normalt den apostolske trosbekendelse, der bruges. Den bruges både som dåbsbekendelse og som gudstjenestebekendelse.

Ved dåb har den apostolske trosbekendelse (Apostolicum) en indlysende funktion. Den legitimerer, at dåbshandlingen er i overensstemmelse med den dåb, der har været praktiseret her i landet, siden kristendommen kom hertil engang i en fjern fortid. Troen bliver bekendt med de samme ord, som altid har lydt ved en dåb, og derved bliver den apostolske trosbekendelse menigmands garanti for, at dåben er i orden.

Men nu bruges Apostolicum som bekendt også som selvstændigt led i gudstjenesteliturgien. Tanken må være, at menigheden har glæde af at høre trosbekendelsens ord, hvad enten der er dåb eller ej. Spørgsmålet er imidlertid, hvor stor den glæde er, når det kommer til stykket. To ting kan i hvert fald siges:

Det ene er, at Trosbekendelsen med stort T langt fra er det eneste sted i gudstjenesten, hvor der finder bekendelse sted af troen. Der er trosbekendelse i de salmer, der synges, og der er trosbekendelse i de bønner, der bedes. Troen er måske allerede blevet bekendt så fyldestgørende, at en supplerende trosbekendelse må forekomme overflødig.

Det andet er, at der er store huller i den apostolske trosbekendelses fremstilling af den kristne tro. Den ofrer således ikke et ord på Jesu liv, fra han blev født, til han blev pint under Pontius Pilatus, skønt det ellers er en afgørende pointe i den kristne tro, at Jesus optrådte med mandat fra Gud i sin færd blandt mennesker. Apostolicum er imidlertid tavs om Jesu liv. Den er endog tavs om meningen med Jesu død på korset. Som troslære betragtet er Apostolicum faktisk en temmelig tynd kop te, og det er ikke let at se, hvorfor den skal være et fast led i menighedens gudstjeneste.

Ved særlige gudstjenester såsom katekismugudstjenester eller lignende, hvor troslæren er i fokus, kan der være gode argumenter for at lade en trosbekendelse indgå i liturgien for på den måde at give et sammenfattende udtryk for den kristne tro. Men i så fald skal det være en tekst, der virkelig sammenfatter troen. Teksten skal komme rundt om de afgørende ting i den kristne troslære. Samtidig skal det krav være opfyldt, at teksten ikke er mere ordrig, end at den kan fungere i gudstjenestens liturgi.

Her er et bud på en sådan trosbekendelse. Jeg skynder mig at understrege, at jeg ikke har haft mulighed for at afprøve teksten i praksis. Jeg ved ikke, hvordan ordene vil gøre sig i et kirkerum. Teksten er længere end Apostolicum og kan måske med fordel læses som veksellæsning med to eller tre læsere.

Jeg har disponeret stoffet efter det hævdevundne trinitariske skema: Fader – Søn – Helligånd. Forsagelse af djævelen må man undvære, da forsagelsen af djævelen ikke hører hjemme i en fremstilling af troen på Gud.

Trosbekendelse

Alting har en tid. En tid til at fødes og en tid til at dø. Vi tror, at alt i himlen og på jorden skylder Gud sin tilblivelse. Gud er den, der skaber og tilintetgør. Gud giver liv, og Gud tager livet tilbage.

Ingen har mødt Gud ansigt til ansigt, men vi tror, at Gud gennem tiderne har ladet profeter fremstå, som har talt med autoritet givet af Gud. Profeterne i den gamle pagt har bidraget til efterslægtens billeder af Gud. På skuldrene af den gamle pagts profeter trådte Jesus Kristus frem, da tiden var inde. Fra datidens mennesker har vi vidnesbyrd om, at Jesus, Marias søn fra Nazareth, fremtrådte som et menneske, der havde fuldmagt til at lære mennesker Guds veje. Han var kongen af Guds Rige, han var Kristus, Guds Søn.

Vi tror, at Jesus Kristus for al eftertid er vejen til at kende Gud. Han er vor Herre. Han har vist os i ord og gerning, hvem Gud er. Han har vist os, hvad det er at være menneske, skabt til at kende Gud og vandre ad hans veje. Selv kom han med fred til mennesker, hans magt var alene ordets og eksemplets magt. Han unddrog sig ikke sine modstandere, men forblev sårbar og betalte prisen derfor. Han ofrede sit liv for på den måde at forlige mennesker med Gud. Dette offer var et sonoffer, der afsluttede den gamle pagt og lagde grunden til en ny pagt, Guds nådes pagt.

Vi tror, at Jesus Kristus lever og er til stede iblandt os, når vi samles i hans navn. Han har givet os adgang til at påkalde Gud som vor Fader. Vi tror, at Gud Fader har hjerte for hvert menneske, som en mor eller far har hjerte for sine børn. Vi har tillid til, at Gud er rund til at tilgive, når vi fejler.

Vi tror, at Gud har betroet mennesker at udbrede kendskabet til Guds nådes pagt. Det sker, når mennesker samles til offentlig gudstjeneste, og det sker, når den enkelte handler ud af sin tro på Gud. Den kristne kirke er Guds pagtsfolk. Kirken gør den ny pagt gældende i tillid til, at Gud vil sende sin hellige Ånd til de troendes vejledning og trøst.

Det er kirkens tro, at hele verden er i Guds hånd, og at vi hører Gud til, hvad enten vi lever eller dør.

Kommentar

Troen på Gud som skaber er mere end accept af tanken om en skabergud. Talen om Gud som skaber hører sammen med vor oplevelse af tilværelsen som skabt. Oplevelsen af tilværelsen som skabt er vor oplevelse af tilværelsens forgængelighed. Livet er spændt ud mellem fødsel og død. Talen om Gud som skaber må indbefatte, at Gud ikke kun har ansvaret for livets tilblivelse, men også for dets tilintetgørelse. Gud har ansvaret for den ældning og død, der er indbygget i det skabte liv. Gud må også tage på sin kappe, at det skabte liv rammes af sygdomme, ulykker og naturkatastrofer, som ingen mennesker kan holdes ansvarlig for. Vi kender ikke Gud som den kærlige fader, når vi betragter skaberværket. Som skaber skjuler Gud sit ansigt for os. Først Guds åbenbaring i Jesus Kristus giver os holdepunkter for at påkalde Gud med fadernavnet.

Troen på Jesus Kristus må først og sidst være troen på hans gudgivne kald til at være Guds ord eller Guds billede. Det er afgørende for troen, at Jesus ikke optræder forudsætningsløst, som om han er et guddommeligt orakel med kommunikationslinje direkte til

himlen. Nej, han er jøde af fødsel og dermed arvtager af den åndelige arv, der kan sammenfattes med ordene "profeterne i den gamle pagt". Den gamle pagts bøger læser vi som vidnesbyrd om Guds foreløbige given sig til kende for det gamle Israel. Den nye pagts bøger læser vi som vidnesbyrd om Guds endegyldige given sig til kende i Jesus Kristus (jvf. Hebr. 1,1).

Det er en vigtig pointe, at vi er henvist til at bygge vor tro på andre menneskers vidnesbyrd. Derfor vendingen: "Fra datidens mennesker har vi vidnesbyrd om... etc." Disse vidnesbyrd – det vil sige evangeliernes beretninger – tolker Jesu ord og gerninger som tegn på, at Jesus har fuldmagt fra Gud til at "lære mennesker Guds veje". Fuldmagten kommer til udtryk i forskellige kristologiske titler: "kongen af Guds Rige", "Kristus" og "Guds Søn."

Man vil bemærke, at undfangelsen ved Helligånden er fraværende. Dette skyldes, at antagelsen om underfuld undfangelse ikke er en nødvendig forudsætning for at tro på Jesu fuldmagt fra Gud. Det ældste evangelium, Markusevangeliet klarer sig fint uden. Matthæus og Lukas derimod indeholder antagelser om undfangelse ved Helligånden og Marias jomfruelige stand ved nedkomsten. Givetvis vil de to evangelister hermed udtrykke, at Jesus på samme tid er Gud og menneske. De opbyggelige intentioner med disse antagelser bør vi anerkende, uden at vi dog dermed forpligter os til selv at stå inde for dem. Der er jo hos Matthæus og Lukas tale om opbyggelige tolkninger uden forankring i bevidnede hændelser.

Også udtrykket "Guds enbårne Søn" er fraværende i teksten. Udtrykket er problematisk, idet ordet "enbårne" kan give associationer i retning af et biologisk eller genetisk slægtskab mellem Faderen og Sønnen. Det er imidlertid ikke en holdbar antagelse, at Jesu guddommelighed skulle være knyttet til generne.

Meningen med Jesu liv er at "vise os, hvem Gud er", og "hvad det er at være menneske, skabt til at kende Gud og vandre ad hans veje". Pejlemærker er ordene: "kom med fred", "forblev sårbar" og "ofrede sit liv for på den måde at forlige mennesker med Gud." Hermed er der taget fat på en tolkning af meningen med Jesu død, som uddybes med ordet "sonoffer", der både peger bagud på den gamle pagt og fremad på den ny pagt, "Guds nådes pagt".

Apostolicums udpensling af Jesu lidelse og død er udeladt, fordi den er overflødig. Det er samme er beskrivelsen af, hvad der skete med Jesus fra gravlæggelsen, til han blev installeret på tronsædet i himlen ved Faderens højre hånd. Vi må i sandhedens navn sige, at der ikke var noget reportagehold til stede til at overvære, hvad der skete med Vorherre i dødsriget eller i Guds himmel. Men vi har jo evangeliernes tale om opstandelse og himmelfart som billedlige udtryk for, at Jesus Kristus har overvundet døden. Evangeliernes forkyndelse kan vi tage imod uden afkorting, men i vor egen trosbekendelse er det opstandelsestro nok at sige, at Jesus Kristus lever og er til stede blandt os, når vi samles i hans navn (jvf. DDS nr. 404).

Troen på Helligånden er udmøntet i en beskrivelse af kirken som "Guds pagtsfolk". Kirkens kendetegn er "offentlig gudstjeneste" og "den enkeltes handlen ud af sin tro på Gud". Grundlaget for kirkens virke er troen på, at "Gud vil sende sin hellige Ånd til de troendes vejledning og trøst".

Endelig samles det hele op i ordene: "Det er kirkens tro, at hele verden er i Guds hånd, og at vi hører Gud til, hvad enten vi lever eller dør." Dermed er der taget højde for

verdensdommen, og der er åbnet et vindue til opstandelsen fra de døde og det evige liv. Syndernes forladelse er allerede tilgodeset i forbindelse med anden trosartikel, idet selve det slidte ord "synd" dog er undgået.

Afsluttende bemærkninger

Projektet med at formulere en ny trosbekendelse hviler på den forudsætning, at folkekirken ikke i al fremtid kan være henvist til at bruge Apostolicum som gudstjenestebekendelse, bare fordi Apostolicum er en del af folkekirkens åndelige bagage. Hvis der skal være en trosbekendelse i gudstjenesten, så må det være for menighedens opbyggelses skyld, at den skal være der, og da må det gælde om, at trosbekendelsen er så dækkende og vedkommende som muligt.

På et andet område i liturgien, nemlig kollektpønnerne, er der en voksende forståelse for, at de autoriserede kollekter (Veit Dietrichs kollekter og missale-kollekterne) ikke slår til. Vi må bede med nye ord, hvis vore bønner skal blive dækkende, vedkommende og helhjertede. Jeg kunne ønske, at den samme forståelse også kom til at omfatte kirkens trosbekendelse. Måske er det ikke blot en enkelt ny trosbekendelse, der er brug for, men flere varianter, alt efter hvad gudstjenesten særlig har brug for at få udfoldet?

Trykt i Præsteforeningens Blad den 19. november 2010 /nr. 46